

ОБЛІК НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

НЕМАТЕРІАЛЬНИЙ АКТИВ - немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований (відокремлений від підприємства) та утримується підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам.

Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про нематеріальні активи та її розкриття у фінансовій звітності регламентуються П(С)БО 8 “Нематеріальні активи”. При відображенні в обліку та фінансовій звітності нематеріальних активів необхідно враховувати вимоги інших П(С)БО:

- П(С)БО 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”;
- П(С)БО 2 “Баланс”;
- П(С)БО 7 “Основні засоби”;
- П(С)БО 14 “Оренда”;
- Інструкції про використання Плану рахунків бухгалтерського обліку

Норми П(С)БО 8 застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами усіх форм власності (крім бюджетних установ).

Норми П(С)БО 8 не поширюються на

- гудвіл,
- операції з нематеріальними активами, особливості обліку яких визначаються іншими положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Визнання нематеріальних активів

Відповідно до П(С)БО 8 нематеріальними вважаються немонетарні активи, які:

- не мають матеріальної форми;
- можуть бути ідентифіковані;
- утримуються підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, постачання товарів або послуг, в адміністративних цілях або для надання в оренду іншим особам.

Наказом №372 від 22.04.11 внесено зміни до П(С)БО 2, П(С)БО 3, П(С)БО 7, П(С)БО 8, П(С)БО 15, П(С)БО 16 та П(С)БО 30.

**П(С)БО 8 "Нематеріальні активи":
ВИКЛЮЧЕНО**

**роялті з
МОЖЛИВОГО ЙОГО
ВІЗНАННЯ ЯК
Нематеріальний
актив**

**«незавершені
капітальні
інвестиції в
матеріальні
активи» зі складу
нематеріальних
активів**

Бухгалтерський облік нематеріальних активів ведеться щодо кожного об'єкта за такими групами:

права користування природними ресурсами (121)

права користування майном (122)

права на знаки для товарів і послуг (123)

права на об'єкти промислової власності(винаходи, моделі, ноу-хау) (124)

авторські та суміжні з ними права (125)

Гудвіл (126)

інші нематеріальні активи (127)

Придбаний нематеріальний актив визнається підприємством і відображається в обліку та звітності, якщо він відповідає всім критеріям визнання:

Критерії визнання **активів** **взагалі:**

- Актив контролюється підприємством внаслідок минулих подій;
- Існує ймовірність одержання підприємством майбутніх економічних вигод, пов'язаних з його використанням;
- Вартість активу може бути достовірно визначена.

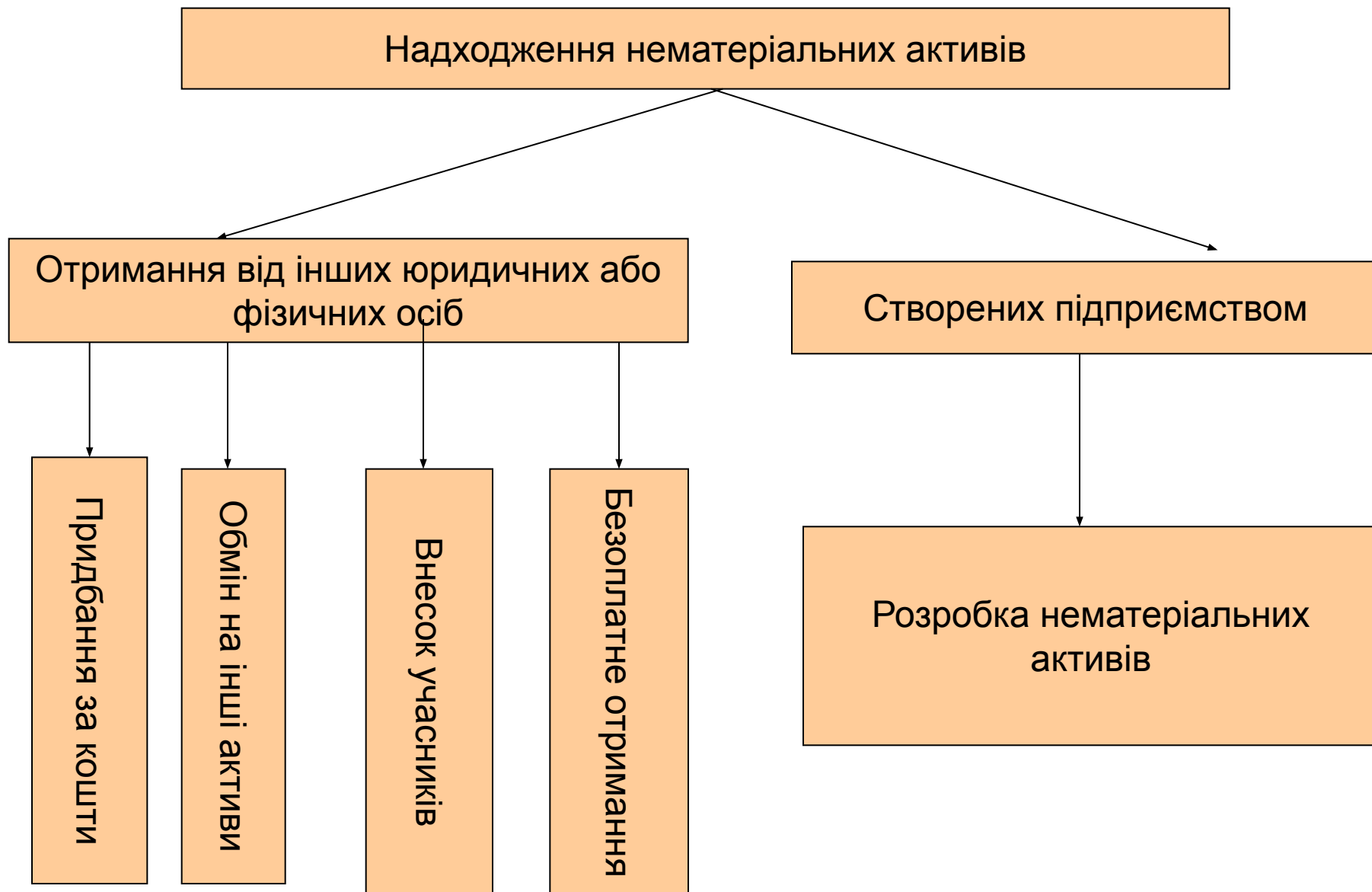
Критерії визнання **нематеріальних активів:**

- немонетарний актив;
- Не має мат.форми;
- Може бути ідентифікований;
- Утримується з метою використання протягом 1 року або операційного циклу, якщо він перевищує 1 рік для:
  - Виробництва;
  - Торгівлі;
  - Адміністративних цілей;
  - Надання в оренду іншим особам.

Звіт господарської операції	Дебет	Кредит
Повернення фінансові інвестицій нематеріальними активами	12	14
Оприбуткування придбаних від постачальників нематеріальних активів чи виготовлених на підприємствах власними силами	12	15
Повернення нематеріальних активів, переданих у фінансову оренду	12	16
Оприбуткування нематеріальних активів, придбаних підзвітними особами	12	37
Надходження нематеріальних активів як внесків учасники (у сільськогосподарських та кооперативних товариствах)	12	41
Надходження нематеріальних активів як цільових внесків чи цільового фінансування	12	42
Надходження нематеріальних активів у рахунок погашення заборгованості за неоплаченим капіталом	12	46
Надходження нематеріальних активів від дочірніх підприємств	12	48
Оприбуткування ранішк списаних нематеріальних активів	12	53
Надходження нематеріальних активів у рахунок отриманих дивідендів	12	68
Безплатне надходження нематеріальних активів	12	71
Списання зносу нематеріальних активів при їх вибутті внаслідок ліквідації чи реалізації	13	73
Передача нематеріальних активів у фінансову оренду	16	74
Уцінка нематеріальних активів	42	12
Списання вартості нематеріальних активів, на які не нараховується знос (ноу-хау тощо), на витрати поточного року	84	12
Списання залишкової вартості нематеріальних активів при їх вибутті на підприємствах, що:		
не застосовують рахунки класу 9 (малі підприємства)	85	12
застосовують рахунки класу 9	97	12
Списання вартості нестач матеріальних активів	94	12
Списання вартості втрачених нематеріальних активів від стихійного лиха, техногенних катастроф і аварій	99	12

Облік надходження нематеріальних активів

Для обліку витрат на придбання або створення матеріальних і нематеріальних необоротних активів призначений рахунок 15 «Капітальні інвестиції».

За дебетом рахунка 15 «Капітальні інвестиції» відображається збільшення зазнаних витрат на придбання або створення матеріальних та нематеріальних необоротних активів, за кредитом — їх зменшення внаслідок прийняття в експлуатацію придбаних або створених нематеріальних активів.

Для обліку витрат на придбання (створення) нематеріальних необоротних активів використовується субрахунок 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів».

Облік амортизації нематеріальних активів

- Амортизація нематеріальних активів здійснюється на систематичній основі протягом строку їх корисного використання, який встановлюється підприємством при визнанні цього об'єкта активом, але не більше 20 років.
- Розрахунок амортизації здійснюється згідно з П(С)БО 7 «Основні засоби». **Як правило, методом амортизації нематеріальних активів є метод прямолінійного списання.**
- Для нематеріальних активів, що підлягають амортизації, призначено рахунок 13 «Знос необоротних активів» за субрахунком 133 «Знос нематеріальних активів».
- За кредитом рахунка 133 відображається сума нарахованого зносу нематеріальних активів, за дебетом — зменшення суми зносу.

Облік переоцінки нематеріальних активів

- Кожне підприємство має право здійснювати переоцінку нематеріальних активів за справедливою вартістю, щодо яких існує активний ринок.
- У разі переоцінки одного нематеріального активу слід переоцінити і всі інші нематеріальні активи даної групи.
- При чому, якщо підприємством проведена переоцінка нематеріальних активів певної групи, то в подальшому таку переоцінку необхідно здійснювати щорічно.

Облік вибуття нематеріальних активів

Нематеріальний актив підлягає списанню з балансу в разі його вибуття або неможливості отримання підприємством у подальшому економічних вигод від його використання. У разі вибуття нематеріального активу:

- його балансова вартість виключається з активу балансу;
- фінансовий результат визначається як різниця між сумою чистих надходжень від продажу (чи іншого вибуття) нематеріального активу, та його балансовою вартістю і відображається у звіті про фінансові результати.

Вибуття нематеріальних активів на підприємстві може виникати внаслідок їх:

- реалізації;
- ліквідації;
- безоплатної передачі;
- внеску до статутного капіталу інших підприємств;
- обміну на інші активи.